

Punt de vista

Jordi Franch Parella

Doctor en Economia
i organista titular de la Seu de Manresa

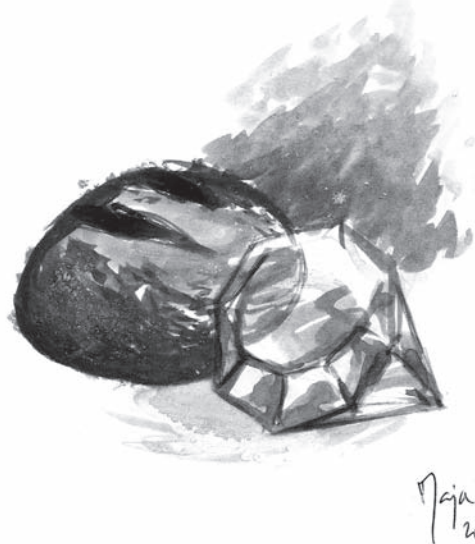
Jaume Balmes i la tradició escolàstica

El dissabte 28 d'agost passat es compliren dos-cents anys exactes del naixement a Vic de Jaume Balmes i Urpià, un eclesiàstic i intel·lectual polifacètic català, que tindria una vida tan curta com prolífica, i moria poc abans de complir els 38 anys. En menys de 10 anys va ser capaç d'escriure els llibres que, en les seves obres completes, comprenen 33 volums. Format al seminari de Vic i doctorat en Teologia a la universitat de Cervera, va ser un dels filòsofs tomistes més importants de la seva època, coneixedor profund de la tradició marcada per la *Summa Theologiae* de sant Tomàs d'Aquino. Pertanyia a una família d'empresaris catalans i va conèixer i interessar-se per la naixent indústria tèxtil que incorporava les màquines de vapor al procés productiu, i escrivia des de París al seu germà Miquel sobre les innovacions tecnològiques que es produïen a la capital gavatxa.

Voldria destacar que, sense ser cap economista, Balmes va escriure un article pocs anys abans de la seva mort a la revista *La Sociedad*, el 17 de setembre del 1844, titulat *Verdadera idea del valor o reflexiones sobre el origen, naturaleza y variedad de los precios* on es pregunta per què val més una pedra preciosa que un tros de pa. La mateixa pregunta, anomenada «paradoxa del valor», que es va plantejar Adam Smith (1723-1790), aproximadament un segle abans i que no va saber resoldre correctament. I és que l'escocès va cometre el greu error de considerar que el valor d'un bé era una mesura objectiva que depenia de la quantitat de treball necessari per a la seva producció; error majúscul que seria continuat i amplificat per Karl Marx, entre altres.

En canvi, Balmes no parla dels costos de producció i considera que el valor del bé ve donat per la utilitat subjectiva que té per al consumidor, així

com per l'escassetat del bé, i que existeix així una relació entre la disminució o augment del valor i l'abundància o escassetat del bé. Així, el valor del bé no està determinat pels costos de producció, sinó per la utilitat marginal, que és la satisfacció que proporciona o l'ús menys important d'una unitat addicional del bé. En paraules seves, «tots tenim experiència de coses que costen molt treball i no valen res», cosa que no s'oposa al fet que, de vegades i sense poder-se generalitzar, «el cost del treball contribueixi a l'augment del valor de la cosa, però sent accidental i mai dependent d'aquí el veritable valor. L'única mesura del valor d'una cosa és la utilitat que proporciona i no hi ha, per tant, una necessària connexió entre el que costa i val». Balmes raona que els costos objectius del treball en el sector tèxtil poden superar el preu de venda «per raó del més gran avenç en la fabricació dels competidors». En un entorn de sequera i escassetat, l'aigua té una utilitat marginal

molt elevada i, per tant, el preu també serà molt elevat. En un desert, l'aigua ho val tot, molt més que tots els diamants junts, perquè un litre d'aigua pot significar salvar la vida. En condicions normals, però, disposem de grans quantitats d'aigua i, per tant, la seva utilitat marginal i el preu són inferiors. El preu que estarem disposats a pagar per un litre d'aigua vindrà determinat per la satisfacció de l'última necessitat no coberta (per exemple, regar els geranis).

Jaume Balmes resol així la paradoxa del valor i enuncia correctament la teoria de la utilitat marginal 27 anys abans que el mateix Carl Menger, fundador de l'escola d'economia austríaca i pioner de la revolució marginalista, conjuntament amb Jevons i Walras, a finals del segle XIX.

Saber escoltar

Joan Guiteras i Vilanova

Degà del Capítol Catedral de Barcelona

Senyor, gràcies per les ulleres!

La pregària no és pas una realitat inabastable. La seva pràctica podria semblar d'una certa complexitat. I no és pas així. Santa Teresa de Jesús definia l'oració com el tracte d'amistat amb Déu. Sabem que l'oració és el motor de la vida cristiana. Això no obstant, se sol experimentar una certa deixadesa espiritual. Fins i tot, pot succeir que aparegui la mandra de resar.

Avui, a l'hora d'escriure aquest article setmanal, he repassat materials del meu arxiu que, sovint, m'ajuden a trobar motius per a la redacció de temes d'interès humà i cristià. He trobat una colla de títols senzills i suggeridors. Suposen, en el nostre cor, sensibilitat i senzillesa. Per què ens costa tant resar al compàs de la vida? Diàriament fem un seguit d'actes (llevar-se, sortir de casa, anar a la feina...) i tenim a

l'abast objectes que faciliten la nostra tasca (el metro, el tren, el cotxe, el bolígraf i... les ulleres).

Heus aquí una pregària senzilla i humil: «Gràcies, Senyor, per les ulleres que ens ajuden a contemplar la realitat d'una manera brillant i clara. Les ulleres ens descobreixen que hi ha invents màgics al servei de l'home i no sols per destruir l'hàbitat i l'ecosistema. Ningú no s'afigura la pèrdua de la visió amb unes ulleres adequades, però, treu-te les ulleres i sabràs donar-ne gràcies del matí al vespre. Sense les ulleres ens ancoraríem en el món de les ombres i no superaríem la dramàtica pèrdua de la nostra vista.»

Fins i tot, quan estem fatigats pel treball del dia, és fàcil parlar amb el Senyor que ens estima i que habita en el nostre cor. Tot és qüestió d'amistat amb Déu!

A propòsit de...

P-J Ynaraja

Capellà del Montanyà
(ynaraja@ynaraja.e.telefonica.net)

Per Europa (4)

Gairebé 4.000 quilòmetres, de dilluns a dissabte, donen per a moltes visites, de les quals ja he parlat, però també per a molta reflexió. He vist edificis, principalment catedrals, fites també de la ruta xacobeà. J. W. von Goethe va dir: «Europa va néixer del pelegrinatge.»

En cap de les esglésies on he entrat, en aquell moment, s'hi celebrava missa. Els edificis, les pedres, parlen un llenguatge mut, la litúrgia el complementa. És evident que als temples on vaig entrar, s'hi celebrava missa, sempre vaig veure la capella del Santíssim prou assenyalada. Jo mateix hi vaig dedicar, en cadascun, un moment a la pregària. També hi abundaven les indicacions que explicaven el significat cristià i les activitats dels diferents grups que hi estaven vinculats. En aquell edifici ben cuidat i atès, a més de sacerdots fidels al seu ministeri, tenien un interès evangelitzador. Em va satisfer molt constatar-ho. No em vaig poder relacionar amb cap sacerdot, la qual cosa lamento molt. Ja vaig explicar que a Domremy me'n vaig trobar un d'alemany, de vacances. Em va dir que les aprofitava per visitar llocs de pelegrinatge. Quan em va dir on vivia, li vaig comentar que per allà hi havia una pintura que representava l'Esperit Sant amb figura femenina. Em va contestar que el gènere no era segur. Me n'ha enviat una fotografia, que no és la que jo volia dir, però gràcies a això m'he assabentat que es va fer seguint les indicacions de santa Crescència de Kaufbeuren, la primera santa alemanya canonitzada al segle XXI, que va escriure sobre el Paràclit, persona divina tan oblidada per nosaltres. Va ser una trobada breu, però profitosa. Estic molt agraït al P. Bernhard Hesse.

També vaig comentar com n'és, d'impressionant, visitar un cementiri de guerra. Aquesta vegada em vaig limitar al de Colleville-sur-Mer, el més conegut, però no pas el més gran. No dubto gens que l'erecció i la cura són expressió de l'interès per mantenir l'honor de la nació nord-americana. Podien haver fet un gran monument, més espectacular, però no ho van fer. La senzillesa de les més de 9.000 creus de marbre blanc i la col·locació geomètrica sorprèn. Tot al contrari d'altres llocs, aquí no hi ha turistes curiosos frívols, si més no, no s'aprecien. Tots mirem i remirem les creus i la platja del desembarcament, tan propera. Hi regna un silenci no total, però sí reverent. La bandera de les barres i estrelles oneja dalt de tot, les inscripcions han transmès una reflexió al cor.

Volia veure l'àngel somrient de la façana de la catedral de Reims però, lamentablement, estava en tasques de restauració.

Per què m'intrigava aquesta escultura? Estic convençut que l'eternitat a la qual estem convidats per Déu és total felicitat. No dubto gens que hi pot haver aparicions. Si l'Eternitat és felicitat, l'aparença dels missatgers l'hauria de reflectir, i no sempre és així. S'hi expliquen visions de rostre trist que, fins i tot, ploren. No ho entenc. Estimo moltíssim santa Maria, que no se m'ha aparegut mai, però estic segur que ella, que m'estima tant, em somriu amb gest feliç en l'enigma de la seva situació celestial.

Afortunadament, hi vaig descobrir l'escena de l'Anunciació i en aquesta, Gabriel somriu la Verge que ha dit sí a la proposició divina. Evidentment, el gest de l'arcàngel, després de sentir el que havia sentit, no podia ser d'altra manera. I jo també vaig somriure.